EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 10.6.2016
COM(2016) 383 final

ANNEXES 1 to 6

BIJLAGEN

bij het

voorstel voor een aanbeveling van de Raad

inzake het Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren en tot intrekking van de aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 tot vaststelling van een Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren

BIJLAGE I

Definities

De volgende definities zijn van toepassing in het kader van deze aanbeveling:

a) *Kwalificatie*: het formele resultaat van een beoordelings- en validatieproces, dat wordt verworven wanneer een bevoegde instantie vaststelt dat de leerprestaties die een persoon heeft bereikt, aan bepaalde eisen beantwoorden;

b) *Nationaal kwalificatiesysteem*: alle aspecten van de activiteiten van een lidstaat die verband houden met de erkenning van leren, alsook andere mechanismen die onderwijs en opleiding aan de arbeidsmarkt en de samenleving relateren. Het gaat daarbij onder meer om de ontwikkeling en toepassing van institutionele regelingen en processen voor kwaliteitsborging, beoordeling, en de uitreiking van kwalificaties. Een nationaal kwalificatiesysteem kan uit verschillende substructuren bestaan en kan een nationaal kwalificatiekader omvatten;

c) *Nationaal kwalificatiekader*: een instrument voor de classificatie van kwalificaties volgens een set van criteria voor bepaalde bereikte leerniveaus. Het heeft tot doel nationale kwalificatiesubstructuren te integreren en te coördineren en de transparantie, toegang, voortgang en kwaliteit van de kwalificaties in verband met de arbeidsmarkt en de samenleving te verbeteren;

d) *Internationale kwalificatie*: een certificaat, diploma, graad of titel, uitgereikt door een internationale instantie (of een nationale instantie geaccrediteerd door een internationale instantie) en bruikbaar in meer dan één land, dat/die leerresultaten omvat gebaseerd op normen die ontwikkeld zijn door een internationale instantie, organisatie of onderneming;

e) *Internationale sectorale kwalificatie*: een internationale kwalificatie die relevant is voor een economische sector en door een internationale organisatie of een internationale onderneming is ontwikkeld;

f) *Leerresultaten*: verklaringen van wat een lerende na afloop van een leerproces weet, begrijpt en kan;

g) *Kennis:* het resultaat van de assimilatie van informatie door leren. Kennis is het geheel van feiten, beginselen, theorieën en manieren van werken dat verband houdt met een werk- of studiegebied. In het kader van het Europees kwalificatiekader wordt kennis beschreven als theoretische kennis en/of feitenkennis;

h) *Vaardigheden*: vermogens om kennis toe te passen en knowhow te gebruiken om taken uit te voeren en problemen op te lossen. In het kader van het Europees kwalificatiekader worden vaardigheden beschreven als cognitief (logisch, intuïtief en creatief denken) of praktisch (handigheid en de toepassing van methoden, materialen, hulpmiddelen en instrumenten);

i) *Verantwoordelijkheid/zelfstandigheid* in de context van het EKK is het vermogen van de lerende om kennis en vaardigheden zelfstandig en op verantwoordelijke wijze toe te passen;

j) *Validatie van niet-formeel en informeel leren*: de procedure waarbij een bevoegde instantie bevestigt dat een persoon leerresultaten heeft verworven die aan een relevante norm voldoen. De procedure bestaat uit vier fasen: vaststelling – door middel van een gesprek – van de specifieke ervaringen van de persoon; documentatie om diens ervaringen zichtbaar

te maken; een formele beoordeling van deze ervaringen; en certificering van de resultaten van de beoordeling, hetgeen kan leiden tot een gedeeltelijke of volledige kwalificatie;

k) *Formele erkenning van leerresultaten:* de procedure waarbij een bevoegde autoriteit een officiële status toekent aan verworven leerresultaten ten behoeve van aanvullende studies of werk door middel van i) de uitreiking van kwalificaties (certificaten, diploma's of titels), ii) de validatie van niet-formeel en informeel leren, iii) de toekenning van gelijkwaardigheid, punten of vrijstellingen;

l) *Punt:* toont aan dat een onderdeel van een kwalificatie, bestaande uit een samenhangend geheel van leerresultaten, door een bevoegde instantie volgens een overeengekomen norm is beoordeeld en gevalideerd; wordt toegekend door de bevoegde instanties wanneer de betrokkene de gedefinieerde leerresultaten heeft bereikt en dit wordt gestaafd door passende beoordelingen; kan worden uitgedrukt in een kwantitatieve waarde (bijvoorbeeld studiepunten) die de geschatte werkbelasting voor een gemiddeld persoon uitdrukt om de desbetreffende leerresultaten te bereiken;

m) *Puntenoverdrachtsystemen:* systemen voor de erkenning van studiepunten. Deze systemen kunnen onder meer bestaan uit gelijkstellingen, vrijstellingen, eenheden/modules die kunnen worden geaccumuleerd en overgedragen, de zelfstandigheid van aanbieders die trajecten kunnen personaliseren, en de validatie van niet-formeel en informeel leren;

n) *Puntenoverdracht:* het proces waarbij personen die in één context punten hebben geaccumuleerd in staat worden gesteld deze in een andere context te laten waarderen en erkennen.

BIJLAGE II

Descriptoren die de niveaus in het Europees kwalificatiekader (EKK) definiëren

Elk van de acht niveaus wordt gedefinieerd door een reeks descriptoren die aangeven welke leerresultaten[1] relevant zijn voor de kwalificaties op dat niveau in alle systemen van kwalificaties.			
	Kennis	Vaardigheden	Verantwoordelijkheid/zelfstandigheid
	In het kader van het EKK wordt kennis als theoretische kennis en/of feitenkennis beschreven.	In het kader van het EKK worden vaardigheden als cognitief (logisch, intuïtief en creatief denken) en praktisch (handigheid en de toepassing van methoden, materialen, hulpmiddelen en instrumenten) beschreven.	In het kader van het EKK wordt verantwoordelijkheid/zelfstandigheid beschreven als het vermogen van de lerende om kennis en vaardigheden zelfstandig en op verantwoordelijke wijze toe te passen.
Niveau 1 De leerresultaten die relevant zijn voor niveau 1 zijn	algemene basiskennis	basisvaardigheden die vereist zijn om eenvoudige taken uit te voeren	werk of studie onder direct toezicht in een gestructureerde context
Niveau 2 De leerresultaten die relevant zijn voor niveau 2 zijn	feitelijke basiskennis van een werk- of studieterrein	cognitieve en praktische basisvaardigheden die vereist zijn om relevante informatie te gebruiken om taken uit te voeren en routineproblemen met behulp van eenvoudige regels en hulpmiddelen op te lossen	werken of studeren onder toezicht met enige zelfstandigheid
Niveau 3 De leerresultaten die relevant zijn voor niveau 3 zijn	kennis van feiten, beginselen, processen en algemene begrippen van een werk- of studiegebied	een waaier van cognitieve en praktische vaardigheden die vereist zijn om taken uit te voeren en problemen op te lossen via de keuze en toepassing van basismethoden, hulpmiddelen, materialen en informatie	verantwoordelijkheid op zich nemen voor de voltooiing van taken op werk- of studiegebied bij de oplossing van problemen het eigen gedrag aanpassen aan de omstandigheden
Niveau 4 De leerresultaten die relevant zijn voor niveau 4 zijn	feitenkennis en theoretische kennis in brede contexten van een werk- of studiegebied	een waaier van cognitieve en praktische vaardigheden die vereist zijn om in een werk- of studiegebied specifieke problemen op te lossen	zichzelf managen binnen de richtsnoeren van werk- of studiecontexten die gewoonlijk voorspelbaar zijn, maar kunnen veranderen toezicht uitoefenen op routinewerk van anderen en een zekere mate van verantwoordelijkheid op zich nemen voor de evaluatie en verbetering van werk of studieactiviteiten

[1] Leerresultaten zijn verklaringen van wat een lerende na afloop van een leerproces weet, begrijpt en kan. Zij worden meestal geclassificeerd als "kennis, vaardigheden en competenties". In de context van het EKK is het laatste element beperkt tot "verantwoordelijkheid/zelfstandigheid", aangezien de descriptoren van het EKK gebaseerd zijn op verklaringen die voor de toepassing van deze aanbeveling gemeenschappelijk zijn overeengekomen tussen de lidstaten, en deze niet volledig overeenkomen met de conceptuele definities.

Niveau 5* De leerresultaten die relevant zijn voor niveau 5 zijn	ruime, gespecialiseerde feiten- en theoretische kennis binnen een werk- of studiegebied en bewustzijn van de grenzen van die kennis	een brede waaier van cognitieve en praktische vaardigheden die vereist zijn om creatieve oplossingen voor abstracte problemen uit te werken	management en toezicht uitoefenen in contexten van werk- of studieactiviteiten waarin zich onvoorspelbare veranderingen voordoen prestaties van zichzelf en anderen kritisch bekijken en verbeteren
Niveau 6** De leerresultaten die relevant zijn voor niveau 6 zijn	gevorderde kennis van een werk- of studiegebied met een kritisch inzicht in theorieën en beginselen	gevorderde vaardigheden, waarbij blijk wordt gegeven van vakmanschap en innovatief vermogen om complexe en onvoorspelbare problemen in een gespecialiseerd werk- of studiegebied op te lossen	managen van complexe technische of beroepsactiviteiten of -projecten; de verantwoordelijkheid op zich nemen om in onvoorspelbare werk- of studiecontexten beslissingen te nemen de verantwoordelijkheid op zich nemen om de professionele ontwikkeling van personen en groepen te managen
Niveau 7** De leerresultaten die relevant zijn voor niveau 7 zijn	bijzonder gespecialiseerde kennis, die ten dele zeer geavanceerd is op een werk- of studiegebied, als basis voor originele ideeën en/of onderzoek kritisch bewustzijn van kennisproblemen op een vakgebied en op het raakvlak tussen verschillende vakgebieden	voor onderzoek en/of innovatie vereiste gespecialiseerde probleemoplossende vaardigheden om nieuwe kennis en procedures te ontwikkelen en kennis uit verschillende vakgebieden te integreren	managen en transformeren van complexe en onvoorspelbare werk- of studiecontexten die nieuwe strategische benaderingen vereisen de verantwoordelijkheid op zich nemen om bij te dragen tot professionele kennis en manieren van werken en/of om de strategische prestaties van teams kritisch te bekijken
Niveau 8*** De leerresultaten die relevant zijn voor niveau 8 zijn	de meest geavanceerde kennis op een werk- of studiegebied en op het raakvlak tussen verschillende vakgebieden	de meest geavanceerde en gespecialiseerde vaardigheden en technieken, met inbegrip van synthese- en evaluatievaardigheden/-technieken, die vereist zijn om kritische problemen in onderzoek en/of innovatie op te lossen en bestaande kennis of professionele manieren van werken uit te breiden en opnieuw te definiëren	blijk geven van een grote mate van autoriteit, innovatie, autonomie, wetenschappelijke en professionele integriteit en aanhoudende betrokkenheid bij de ontwikkeling van baanbrekende ideeën of processen voor werk- of studiecontexten, met inbegrip van onderzoek

Compatibiliteit met het kwalificatiekader van de Europese ruimte voor hoger onderwijs

Het kwalificatiekader van de Europese ruimte voor hoger onderwijs bevat descriptoren voor drie cycli, die in het kader van het Bolognaproces zijn overeengekomen door de ministers voor hoger onderwijs tijdens hun bijeenkomst in Bergen in mei 2005. Elke cyclusdescriptor geeft een algemene beschrijving van typische verwachtingen omtrent de resultaten en vermogens die verbonden zijn met de kwalificaties waar die cyclus toe leidt.

* De descriptor voor de korte cyclus, ontwikkeld door het "Joint Quality Initiative" als onderdeel van het Bolognaproces (binnen de eerste cyclus of daaraan gekoppeld), komt overeen met de leerresultaten voor EKK-niveau 5.

** De descriptor voor de eerste cyclus komt overeen met de leerresultaten voor EKK-niveau 6.

*** De descriptor voor de tweede cyclus komt overeen met de leerresultaten voor EKK-niveau 7.

**** De descriptor voor de derde cyclus komt overeen met de leerresultaten voor EKK-niveau 8.

BIJLAGE III

Criteria en procedures voor de relatering van nationale kwalificatiekaders en -systemen aan het Europees kwalificatiekader

1. De verantwoordelijkheden en/of de rechtsbevoegdheid van alle bij het relateringsproces betrokken relevante nationale instanties worden door de bevoegde instanties duidelijk bepaald en bekendgemaakt.

2. Er bestaat een duidelijk en aantoonbaar verband tussen de kwalificatieniveaus in het nationale kwalificatiekader of -systeem en de niveaudescriptoren van het EKK.

3. Het nationale kwalificatiekader of -systeem en de kwalificaties daarvan zijn gebaseerd op het beginsel en de doelstelling van leerresultaten en zijn gekoppeld aan regelingen voor de validatie van niet-formeel en informeel leren en, waar deze bestaan, puntenoverdrachtsystemen.

4. De procedures voor de opname van kwalificaties in het nationale kwalificatiekader of voor de beschrijving van de plaats van kwalificaties in het nationale kwalificatiesysteem zijn transparant.

5. Het (de) nationale kwaliteitsborgingssyste(e)m(en) voor onderwijs en opleiding is (zijn) gerelateerd aan het nationale kwalificatiekader of -systeem en is (zijn) in overeenstemming met de beginselen voor kwaliteitsborging zoals gespecificeerd in bijlage IV bij deze aanbeveling.

6. Het relateringsproces omvat de uitdrukkelijke instemming van de relevante kwaliteitsborgingsinstanties dat het relateringsverslag overeenstemt met de relevante nationale kwaliteitsborgingsbepalingen en -praktijken.

7. Bij het relateringsproces worden internationale deskundigen betrokken en de relateringsverslagen bevatten schriftelijke verklaringen van ten minste twee internationale deskundigen uit twee verschillende landen over het relateringsproces.

8. De bevoegde nationale instantie(s) certificeert (certificeren) de relatering van het nationale kwalificatiekader of -systeem aan het EKK. Eén omvattend verslag over de relatering, voorzien van het nodige bewijsmateriaal, wordt door de bevoegde nationale instanties gepubliceerd en behandelt elk van de criteria afzonderlijk. Hetzelfde verslag kan worden gebruikt bij de zelfcertificering voor het kwalificatiekader van de Europese ruimte voor hoger onderwijs, in overeenstemming met de zelfcertificeringscriteria van de laatstgenoemde.

9. Idealiter publiceren de lidstaten en andere deelnemende landen het relateringsverslag binnen drie maanden na de goedkeuring of bijwerking ervan op de relevante Europese webdiensten, aangevuld met relevante informatie voor vergelijkingsdoeleinden.

10. In aansluiting op het relateringsproces moeten alle nieuwe certificaten, diploma's en kwalificatiesupplementen die door de bevoegde autoriteiten worden afgegeven, een duidelijke verwijzing bevatten, via het nationale kwalificatiekader of -systeem, naar het bijbehorende EKK-niveau.

BIJLAGE IV

Kwaliteitsborgingsbeginselen voor aan het Europees kwalificatiekader gerelateerde kwalificaties[2]

Beroepsonderwijs en -opleiding, hoger onderwijs, niet-formeel en informeel leren in de privésector of aan het EKK gerelateerde internationale kwalificaties moeten worden onderworpen aan kwaliteitsborging om het vertrouwen in de kwaliteit en het niveau ervan te vergroten. De kwaliteitsborgingsbeginselen op Europees niveau voor het algemeen vormend onderwijs zijn het onderwerp van lopende discussies in het kader van ET 2020.

Onverminderd de nationale kwaliteitsborgingsregelingen die van toepassing zijn op nationale kwalificaties, geldt voor de kwaliteitsborging van aan het EKK gerelateerde kwalificaties dat deze:

1. zich richt op het ontwerp van de kwalificaties alsmede de toepassing van de aanpak op basis van leerresultaten;
2. zich richt op het certificeringsproces, waarbij wordt gezorgd voor een geldige en betrouwbare beoordeling volgens overeengekomen en transparante, op leerresultaten gebaseerde normen;
3. bestaat uit feedbackmechanismen en procedures voor voortdurende verbetering;
4. alle belanghebbenden bij alle stadia van het proces betrekt;
5. bestaat uit samenhangende evaluatiemethoden, die zowel zelfbeoordeling als externe beoordeling omvatten;
6. een integraal deel is van het interne beheer, ook bij uitbestede activiteiten, van instanties die aan het EKK gerelateerde kwalificaties afgeven;
7. gebaseerd is op duidelijke en meetbare doelstellingen, normen en richtsnoeren;
8. met passende middelen wordt ondersteund;
9. een systematische en cyclische evaluatie door externe controle-instanties omvat, waarbij ten minste de in deze bijlage genoemde beginselen voor interne kwaliteitsborgingssystemen in verband met kwalificaties worden toegepast;
10. de publicatie van de evaluatieresultaten omvat, met inbegrip van elektronische toegankelijkheid op nationaal en Europees niveau.

De in punt 9 genoemde externe controle-instanties of -agentschappen moeten worden onderworpen aan een cyclische externe beoordeling door de bevoegde autoriteiten. Het resultaat van deze externe beoordeling, buiten het terrein van hoger onderwijs, moet via een Europees register openbaar toegankelijk en elektronisch beschikbaar worden gesteld.

[2] .Deze gemeenschappelijke beginselen zijn volledig in overeenstemming met de Europese normen en richtsnoeren inzake kwaliteitsborging in de Europese ruimte voor hoger onderwijs en het Europees referentiekader voor kwaliteitsborging in beroepsonderwijs en -opleiding (Eqavet).

BIJLAGE V

Beginselen voor puntenoverdrachtsystemen met betrekking tot het Europees kwalificatiekader

Indien zij zijn aangevuld met puntenoverdrachtsystemen, bieden het EKK en de nationale kwalificatiekaders personen betere ondersteuning wanneer zij de overstap maken i) tussen verschillende niveaus van onderwijs en opleiding, ii) binnen en tussen sectoren van onderwijs en opleiding, iii) tussen onderwijs en opleiding en de arbeidsmarkt en iv) binnen en over grenzen. Verschillende puntenoverdrachtsystemen, die nauw verbonden zijn aan kwalificatiesystemen en -kaders, moeten samenwerken om overgangen te ondersteunen en vooruitgang te faciliteren.

Daarom moeten puntenoverdrachtsystemen voor kwalificaties met een EKK-relatering in overeenstemming zijn met de volgende beginselen:

1. Er moeten puntenoverdrachtsystemen worden ingesteld om flexibele leertrajecten te creëren voor individuele lerenden.
2. Bij het ontwerpen en ontwikkelen van kwalificaties moeten de aanpak op basis van leerresultaten en de relevante puntenregeling(en) systematisch worden gebruikt om de overdracht van (onderdelen van) kwalificaties en voortgang in het leren te vergemakkelijken.
3. Puntenoverdrachtsystemen moeten de overdracht van leerresultaten en de voortgang van lerenden gemakkelijker maken over institutionele en nationale grenzen heen.
4. Puntenoverdrachtsystemen moeten worden ondersteund door een expliciete en transparante kwaliteitsborging.
5. De door een persoon verworven punten moeten worden gedocumenteerd, waarbij de verworven leerresultaten, het niveau ervan, de naam van de bevoegde instelling die de punten toekent en, waar van toepassing, de daarmee samenhangende puntenwaarde worden vermeld.
6. De systemen voor de overdracht en accumulatie van punten moeten streven naar synergieën met regelingen voor de validatie van niet-formeel en informeel leren, en samenwerken om de overdracht en voortgang te vergemakkelijken en te bevorderen.
7. De puntenoverdrachtsystemen moeten worden ontwikkeld en verbeterd door middel van samenwerking tussen belanghebbenden op nationaal en Europees niveau.

BIJLAGE VI

Indicatieve elementen van een gemeenschappelijk formaat voor de elektronische publicatie van informatie over kwalificaties

GEGEVENS			**Verplicht / facultatief**
Titel van de kwalificatie			Verplicht
Vak*			Verplicht
Land/regio (code)			Verplicht
EKK-niveau			Verplicht
Beschrijving van de kwalificatie	Hetzij	Kennis	Verplicht
		Vaardigheden	Verplicht
		Verantwoordelijkheid/zelfstandigheid	Verplicht
	Hetzij	Open tekstveld dat beschrijft wat de lerende moet weten, begrijpen en kunnen	Verplicht
Uitreikende instantie**			Verplicht
Benodigde punten / theoretische werkbelasting om de leerresultaten te bereiken			*Facultatief*
Interne kwaliteitsborgingsprocessen			*Facultatief*
Externe controle-instantie			*Facultatief*
Meer informatie over de kwalificatie			*Facultatief*
Bron van informatie			*Facultatief*
Link naar relevant kwalificatiesupplement			*Facultatief*
URL van de kwalificatie			*Facultatief*
Taal van de informatie (code)			*Facultatief*
Toegangseisen			*Facultatief*
Vervaldatum (indien van toepassing)			*Facultatief*
Manieren om de kwalificatie te verwerven			*Facultatief*
Verhouding tot beroepen			*Facultatief*

* ISCED FoET2013

** De minimaal verplichte informatie over de uitreikende instantie moet het gemakkelijk maken informatie over deze instantie te vinden. Dit betekent de naam van de uitreikende instantie of groep van uitreikende instanties, aangevuld met een URL of contactinformatie.